

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Vtrum moueatur ab aliquo exteriori principio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

¶ Super Questionis nona Articulum quartum

Circa rationem, & conclusionem in copore quarti arti. eiusdem quaestionis, dubium occurrit. Circa rationem qui-

ARTICVLVS IIII.

Vtrum voluntas moueatur ab aliquo exteriori principio.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod voluntas non moueatur ab aliquo exteriori. Motus enim voluntatis est voluntarius: sed de ratione voluntarij est, quod sit a principio intrinseco, sicut & de ratione naturalis. non ergo motus voluntatis est ab aliquo extrinseco.

¶ 2 Præ. Voluntas violentiã pati non potest, vt supra ostensum est: sed violentũ est, cuius principium est extra. ergo voluntas non potest ab aliquo exteriori moueri.

¶ 3 Præ. Quod sufficienter mouetur ab vno motore, non indiget moueri ab alio: sed voluntas sufficienter mouet seipsam. non ergo mouetur ab aliquo exteriori.

SED CONTRA. Voluntas mouetur ab obiecto, vt dictum est: sed obiectum voluntatis potest esse aliqua exterior res sensui proposita. ergo voluntas potest ab aliquo exteriori moueri.

RESPON. Dicendum, quod secundũ quod voluntas mouet ab obiecto, manifestũ est, quod moueri potest ab aliquo exteriori: sed eo modo, quo mouetur quantum ad exercitiũ actus, adhuc necesse est ponere voluntatem ab aliquo principio exteriori moueri. Omne enim quod quãdoq; est agens in actu, & quandoq; in potentia, indiget moueri ab aliquo mouente. Manifestũ est autem, quod voluntas incipit velle

tamen dici posset, quod licet primum velle non possit esse voluntum, vt obiectum est tamen voluntum vt actus: & sic non oportet, quod sit voluntas consilio mediante. Præterea, tota vis rationis literæ consistit in hac exclusiua, Voluntas mouet se mediante consilio, seu ex aliqua voluntate præsupposita tantum. Et tamen neque hic, neque in præcedenti articulo probata est quod ad vtranque expositionem. Probatur enim quod voluntas mouet se hoc modo, sed non est probatum quod non alio modo: super qua tamen negatiua fundatur tota vis rationis in litera, vt patet intuenti. ergo &c. Contra conclusionem verò Scotus, vbi supra, arguit: quia si voluntas in primo actu, naturali instinctu moueretur ab intellectu naturaliter moto, voluntas naturaliter moueretur: & sic homo esset vnum animal brutum.

¶ Ad euidenciam huius difficultatis scito tria. Primum est fundamentum huius rationis, & est id quod dictum est. quod voluntas mouet se non alio modo, quam ex voluntate finis. Sed radix huius fundamenti non est præmissa ab auctore, sed in primo articulo huius quoniam posita, scilicet, quod principium motionis ad exercitiũ actus, est ex fine: quia omne agens agit propter finem. Et in articulo. 3. repetita & applicata, cum dicitur, quod ad voluntatem pertinet mouere alias potentias ex ratione finis. Est ergo vis rationis huius hæc. Omne agens agit propter finem appetitum vel appetitum naturali, vel animali, seu intellectuali: sed voluntas mouendo tam alias potentias, quam se, est agens. ergo actio ista est ab ea ex appetitu finis vel naturali, vel animali &c. Sed non ex appetitu naturali: quia sic non moueret se, sed dans naturam moueret illam eo modo, quo graua & leuia mouentur

generante: nec esset voluntarium istud agere, ut patet: cuius oppositũ significat voluntatem mouere se. ergo est ex appetitu animali, seu intellectuali, id est, ex uolitione finis, quod est intentum. Agere enim ex præuolitione finis, & mediante consilio, id est sunt: sicut cognoscere ex principiis, & mediante syllogismo, id est.

aliquid, cũ hoc prius non vellet. Necesse est ergo, quod ab aliquo moueatur ad uolendũ: & quidem, sicut dictũ est, ipsa mouet seipsam inquantũ per hoc, quod uult finem, reducit seipsam ad uolendũ ea quæ sunt ad finem: hoc autem nõ potest facere nisi consilio mediante. Cũ enim aliquis uult sanari, incipit cogitare quomodo hoc consequi possit, & per talem cogitationem peruenit ad hoc, quod potest sanari per medicũ: & hoc uult. Sed quia non semper sanitate actu uoluit, necesse est, quod inciperet uelle sanari ab aliquo mouente. Et si quidẽ ipsa moueret seipsam ad uolendũ, oportuisset, quod mediante consilio hoc ageret ex aliqua uoluntate præsupposita: hoc autem nõ est procedere in infinitum. Vnde necesse est ponere, quod in primũ motũ voluntatis uoluntas prodeat ex instinctu alicuius exterioris mouentis, ut Arist. concludit in quodam cap. Ethicæ Eudimicæ.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod de ratione uoluntarij est, quod principium eius sit intra: sed nõ oportet, quod hoc principium intrinsecum sit primũ principium non motum ab alio. Vnde motus uoluntarij etiam habet principium proximum intrinsecũ, in principium primum est ab extra: sicut & primum principium motus naturalis est ab extra, quod, scilicet mouet naturã.

AD II. Dicendum, quod hoc non sufficit ad rationem uolentis, quod principium sit extra: sed oportet eligi eundem: & similiter consensus est actus, & uoluntas, ut obiectum electionis & usus. Quia igitur non quandoque, sed semper cum uoluntas mouet se uoluntate seipsa, applicando se ad uolendam, uel nolendam, &c. Et omnis huiusmodi actus est implicite, uel explicite, formaliter uel uirtualiter uolentis, ut obiectum: licet sit auctori ex negatione uoluntarij obiectiue in huiusmodi actibus, inferre negationem uoluntarij simpliciter. Et hoc non solum quasi gratia materiz, scilicet actum huiusmodi, in quibus uoluntarium, ut actus, non inuenitur sine uoluntario, ut obiectum, ut dictum est, sed etiã gratia forme: quia subtiliter perspicitur distinctio uoluntarij in uoluntarium, ut uoluntum & uoluntarium: quia in potentia uoluntatis non est distinctio in disparata genera uoluntarij, sed est distinctio distinctorum modorum penes directum uel indirectum. Uoluntarium enim ut uoluntum, est directum uoluntarium: uoluntarium uero, quia in potentia uoluntatis est indirectum, ea indirectio: quia scilicet subest potentia uoluntatis, ut sit obiectum eius uolentis, aut nolentis: hæc enim sola ratione uoluntarium induit. Vnde cum uoluntarium secundo modo, in idem redeat cum uoluntario primo modo, licet ex omnimoda negatione uoluntarij primo modo, inferre informaliter negationem uoluntarij simpliciter.

Vt enim iam patet uoluntarium, quia in potentia uoluntatis ad uoluntarium simpliciter ut obiectum, reducit se: sicut obiectum indirecte ad obiectum directe, & consequenter sub omnimoda negatione obiecti utriusque modi negatio comprehenditur. Et hoc patet rursus ad alias nostras obiectiones contra rationem. Scito tertio, quod

Intra q. 17. art. 5. ad 2. & q. 80. art. 1. cor. & 1. q. 107. ar. 4. & q. 106. ar. 2. cor. & q. 111. ar. 2. cor. & 3. cor. c. 38. & 39. q. 6. ar. 4.

art. 1. huius quaestionis.

art. 17.

In

lib. 7. in euidencia ca. 11. 10.

cap. 17.

cap. 17.

